

Naročnina listu: Celo leto 80 din., pol leta 40 din., četrt leta 20 din., mesečno 7 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 160 din. Inserirati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Naša Straža

Neodvisen politični list za slovensko ljudstvo

121 številka.

MARIBOR dne 7 decembra 1925.

Letnik I.

Spor s katoliškimi škofi.

Pretekli četrtek je imel izvršilni odbor škofovskega zbora naše države svojo sejo v Mariboru. Časopisje, zlasti ono iz tabora protivnikov katoliške Cerkve in njenih stremiljenj, z zlobo in radovednostjo povprašuje po vzrokih in nagibih tega posvetovanja.

Vzrokov je več in vsi se tičejo položaja katoliške cerkve v naši državi. Po svoji ustavi je država paritetna država, to je taka, ki stoji nekako izven in nad verami in cerkvami ter vsem priznanim verskim organizacijam priznava svobodo in enakopravnost. Kakor v drugih točkah, so tudi v tej določbi ustave ostale samo na papirju. Naša cerkev ne uživa tiste svobode, katero mora imeti, ako hoče delovati svojem bistvu in namenu primerno. Kako pa izgleda enakopravnost v dejanskem življenju, dokazuje samo kratek pogled v proračun ministrstva ver in v podpore, ki jih država daje poedinim cerkvam. Velika razlika med državnimi prispevki za pravoslavno in za katoliško cerkev je naj boljši dokaz, kakšna je enakopravnost, ki so je poedine cerkve deležne v naši državi.

Katoliški škofje kot vrhovni šefi duhovščine po poedinih škofijah so državno vlast morali opozoriti na to razliko ter so to tudi storili, zahtevajoč za katoliške duhovnike, ki tpijo pomanjkanje, večje plače. Njihove zahteve so zadele na gluha ušesa. Ne samo da vlada ni hotela povišati nezadostne plače duhovnikom, še tiste skromne dodatke, ki so jih prej prejemali, je zaustavila. Kakšno je razpoloženje sedanjih vlastodržcev napram katoliški duhovščini, za to je drastičen dokaz dejstvo, da finančni minister slovenskim katehetom in kaplanom že dve leti dolguje plače ter jih kljub vsem prošnjam in zahtevam noče izplačati.

Vlada naše države naši cerkvi noče dati tistih gmotnih prispevkov, ki bi jih morala dati po načelu paritete (enakopravnosti). Na drugi strani pa bi hotela napram katoliški cerkvi vedno več pravic in stavlja dnevno več zahteve. Cilj, ki ga imajo sedanji vlastodržci pred očmi, je cerkev, ki bi bila popolnoma odvisna od države ter bi imela samo toliko pravic, kolikor ji država, to je vsakokratna vlada, priznaje. Takšno stališče mora voditi do spora s poglavarji katoliške cerkve.

Takšen spor obstoji v naši državi. S papežem se je sedanja vlada in njeno zastopništvo pri Vatikanu zapletla v spor radi zavoda sv. Jeronima v Rimu. Ta spor se vleče naprej. Naš list je o tem sporu objavil razgovor s poslancom dr. Hohnjem, kateri je pojasnil pravni položaj ter dokazal, da je naša vlada posopala nepravilno ter si lasti pravice na ta zavod, katerih nima ter tudi nikdar ne bo dobila.

Protivnikom SLS ni po godu, da se je naša stranka zavzela za pravo cerkve in njenega vrhovnega poglavarja. Dr. Hohnjecu so nekateri srbski listi, katerim so se kajpada pridružili tudi slovenski liberalni časopisi, očitali, da mu je ljubi papež in Vatikan, kakor pa naša država in njeni nacionalni interesi. V istini pa je naša stranka s tem svojim nasopom dokazala, da je boriteljica za pravo. Za pravo naroda in cerkve: to je njeno geslo. Za pravo slovenskega ljudstva in katoliške cerkve se je naša stranka borila ter se bo borila, dokler pravo ne zmaga.

Pravilnost našega stališča dokazuje dejstvo, da kompetentni činitelji uvidevajo nevdzdržljivost stališča g. dr. Smodlake kot poslanika pri Vatikanu. Dr. Smodlake je odpotoval v Rim, da zbere svoje stvari ter zapusti mesto svojega dosedanjega »smotrenega« delovanja. In ako ga ne bodo dale časa zadržale neprecenljive krasote večnega mesta, bo kmalu zopet dihal svobodni zrak svoje svobodne države.

Od protivnikov naše stranke ne pričakujemo, da bi svoje stališče proti katoliški cerkvi revidirali ter se pridružili našemu stališču. Iz istega razloga se tudi ne moremo nadejati, da bi sedanja akcija škofov naše države našla pri liberalnih pravilno oceno. Škofje so po svojem visokem poklicu pozvani, da branijo neoddatne pravice naše cerkve. Da so v vprašanju o zavodu sv. Jeronima se postavili na stran Vatikana, kar jim je liberalno časopisje med Srbi, Hrvati in Slovenci hudo zamerilo, je samoposebi razumljivo, ker so za škofo merodajne iste določbe cerkvenega prava o cerkvenem imetju, kakor za rimskega papeža. Istotako smešno je zgražanje liberalnih elementov nad tem, da škof je branil pravice katoliške cerkve na šolo ter da protestirajo zoper reduciranje šolskih ur. namenjenih za veronauk, zoper ukinjanje zasebnih krščanskih šol, zoper preganjanje Marijinih kongregacij in drugih katoliških organizacij na srednjih šolah in sploh zoper vse krivice, ki se na šolskem polju delajo katoličanom.

Škofovski odbor ni našel razumevanja na tistih mestih v Beogradu, na katere se je obrnil. Še sprejeti niso bili škofje ne na dvoru ne pri g. Pašiču, celo minister ver jih ni hotel poslušati, kakor je to njegova dolžnost. Zato so škofje prisiljeni, da se obrnejo na katoliško ljudstvo. Katoliško ljudstvo se v popolni meri zaveda svojih dolžnosti do cerkve ter bo svoje škofo odločno podpiralo v borbi za svobodo in pravo katoliške cerkve.

Nedelavnost vlade.

Finančni odbor

je razpravljal o načinu proračunske razprave. Predsednik finančnega odbora je predlagal, da se naj prične razprava o proračunu še prej, predno dobi o člani finančnega odbora v roke cel proračun. Proti temu so nastopili mnogi govorniki, med njimi poslanec Pušenjak. Zahteval je, da se predloži ves proračun in da finančni minister v svojem ekspezuju da pojasnilo o finančni politiki, predno prične finančni odbor z delom. Večina je sklenila, naj se poročilo finančnega ministra odloži do dovršitve proračuna.

Uradniki in kronski upokojenci.

Za izplačilo vseh razlik pri uradniških plačah bi bilo potrebno 210 milijonov dinarjev, finančni minister je pa izjavil, da je vlada sklenila sprejeti v novi proračun samo 10 milijonov dinarjev, a še to glede izplačila s pridržkom posebnega dovoljenja ministrskega sveta. Poslanec Vlad. Pušenjak je odločno nastopil proti temu, da vlada kljub vsem obljubam še ni rešila teh vprašanj, dasiravno je pred sednik vlade obljubil izplačilo razlik že v začetku l. 1925. Treba je odobriti vse kredite, ker je vsakemu jasno, da je uradništvu treba izplačati celo razliko v znesku 210 milijonov dinarjev. Vsaka druga rešitev je neposlovna. Glede prevedbe kronskih penzionistov na dinarske po predlogu poslanca Zebota in dr. Bazale je finančni minister dejal, da je odložena, češ, da je bila predlogu nužnost sicer priznana, a ker predlog ni prišel v dvanajstine, tudi v proračunsko razpravo ne more biti sprejet. — Večina (radikalni in radičevci) je vse predloge finančnega ministra sprejela. — tgr.

nobenega materiala za delo.

Pri tem je pa še veliko izgledov, da se bo skupščina v četrtek po sestanku, ki ima na dnevnem redu samo poročilo imunitetnega odbora in odbora za prošnje in pritožbe,

zopet odgodila

za daljši čas — do proračunske razprave. K nedelavnosti vlade in k zastoju v parlamentu prispeva največ g. Pašič, ki je za obsežen delokrog prestar, ki marsikaj iz navade odlaga, drugače pa precej časa porablja za svoje posebne naklepe. Radič ni prinesel v vlado konkretnih predlogov in delavnosti in ko je njegov edini prispevek silna zgovornost, je vse še težje in slabše. V nezadovolstvu radi nedelavnosti vlade z dvetretjinsko večino mislijo spet mnogi, da bi bil najboljši izhod, če bi stopil zunanji minister dr. Ninčič v ospredje. Pašič pa hoče ostati absolutni gospodar stranke in njegovo prizadevanje gre v smeri volitev, ki jih naj bi vodila homogeno radikalna vlada. Dokaz za to je tudi prizadevanje, razširiti radikalno stranko po hrvatskih krajih.

Pašič je obolev.

Že v četrtek Pašiča ni bilo na spregled in v petek je predsedništvo vlade sporočilo, da je lahko obolev in da po nasvetu zdravnikov nekaj dni ne bo zapuščal sobe.

Vlada in opozicija.

Zadnje zagrebške »Slobodne Novine« odobravajo, da je v finančnem odboru član Jugoslovanskega kluba poslanec Bedjanji zaklical dr. Žerjavu: »Proč od nas, ki smo čista opozicija!« — ter zanj mivo razpravljajo o odnosajih med vlado in opozicijo. Naj sledi iz teh razprav nekaj temeljnih misli:

Prej je bila režimska parola napram opoziciji: protidržavni, parola od danes je pa protisporazumaški. Prej je bila od radikalov in samostojnih demokratov do malega proglašena cela opozicija za »protidržavno«, če tudi ni bil niti en del v resnici proti državi, ampak samo nasproten njeni ureditvi ali nasproten načinu, po katerem vlada vodi politiko v državi. Režim je pa kljub temu proglasil opozicijo za »protidržavno«, ker je sebe smatral za »državo«. Samo oni, ki so mislili z glavo vladajočih, so bili državotvorni, vsi drugi pa protidržavni elementi. Pod izgovorom »državotvornosti«, odnosno »protidržavnosti« so počenjali režimci v pristaši opozicije kar so hoteli in bivši minister Pribečević še danes opravičuje preganjanje učiteljev s takozvano protidržavnostjo.

Vlada se je pa spremenila v toliko, da je mesto PP prišel RR, kar pa ne pomeni, da se je spremenil način vladanja. Izmenjale so se tudi besede v toliko, da se režim ne proglašja več za »državo«, ampak za »sporazum«, pristaši vladni zvezi nasprotnih strank pa niso več »protidržavni«, ampak »protisporazumaški« elementi. V bistvu je pa ostalo torej isto, ker se državljani sploh in zlasti še uradniki zopet delijo na »sporazumaše« in na »protisporazumaše«. Radikalni si še vedno predstavljajo, da so država in kdor noče priznati strankarske kupčije FR za pravi narodni sporazum, kdor te kupčije ne smatra za pošteno in moralno — ta naj bi

bil proti državi. Protisporazumašen je Radič enkrat že pretel v skupščini, ne vidi se še pa, kako misli izvrševati svojo greznjo. Samostojni demokrati sicer silno vpijejo o preganjanju najboljših državljanov med uradništvom, a na to vpitje ni treba polagati posebne važnosti, ker so samostojni demokrati hudi opozicionalcem le vsled tega, ker so vrženi iz vlade.

Ker so v RR vladi ostala načela in metode prejšnje PP vlade, zavzemajo samostojni demokrati kot parlamentarna skupina poseben položaj. Vsi drugi opozicionarji se ranče borijo proti načelom in metodam, ki imajo režimci za državotvorce, vse druge pa za nasprotnike države, samostojni demokrati so pa do uveče tega krivičnega načela in teh metod mnogo pripomogli. Večkrat dajo razumeti, da to še sedaj smatrajo za nekaj dopustnega. To naziranje pride najbolj do izraza, kadar se zagovarjajo bivši samostojni demokratski ministri za svoje vladno delovanje. Kakor že rečeno, so v opoziciji samo radi tega, ker jih nočejo v vlado. Njihova nekdanja vladna mesta je zavzel Radič za ceno, da je priznal centralizem in celo politiko, katero so vodili in še danes vodijo samostojni demokrati. Če bi bili samostojni demokrati načelni, bi moralo biti njih veselje nad novo Radičevo politiko veliko večje, kot pa jeza in tuga nad izgubljenimi ministrskimi mesti. Ker pa dajejo duška samo svoji jezi, je dokaz, da tudi v duhu svoje politike ne gledajo na državne, ampak na strankarske interese. Opozicija proti Radiču pa mora biti čista, pravi opozicionarji morajo biti njegovi nasprotniki v prvi vrsti glede njegovih načel, glede njegove osebnosti pa samo v toliko, v kolikor ta osebnost ni sposobna za izvedbo dobrih načel in za katerokoli dobro politiko. — tgr

Politične beležke.

Radičevo stranko označuje zagrebški »Hrvat« tako: Stjepan Radič je šel v zapor kot predsednik HRSS, iz zapore je pa prišel kot predsednik HSS. Za HRSS vemo, kdaj in kje je nastala, znane so njene organizacije in njen program. Znana je dobro zgodovina te stranke ne samo v državi, ampak tudi v Evropi. O novi HSS se pa kaj takega ne da reči. Ta stranka nima ne organizacije, ne programa. Ve se samo, kdaj in kje je nastala. Nastala je namreč v Radičevem skrivališču, v luknji Frpičeve palače in ker je to za njeno politično delo odločilna in bistvena okolnost, bi se HSS po tej svoji bistveni karakteristiki lahko imenovala — stranka luknje. Mislimo, da se pristaši te stranke — kdorkoli so in kjerkoli so — radi tega naslova ne bodo čutili užaljeni, ko se njih predsednik in vodja s tem celo ponaša. — »Vsak demokrat«, je klical Stjepan Radič v skupščini, — »mora biti sposoben, neustrašen revolucionar.« — In zlezi v luknjo, se je ironično oglasil neki zemljoradniški poslanec. Pri opoziciji buren smeh, Radič pa nadaljuje: »Seveda zlezi v luknjo, in iz nje priti na ministrsko mesto.« — Opozicija se je še bolj smejala in klicala: »Živijo luknja!« — Iz tega se vidi, da smatra Radič za največjo umetnost in za vrhunec

politične spretnosti zlezi v luknjo in iz nje priti na ministrski stolček. S tem se ponaša, ker menda ne ve, kako drugi ra to glečajo. Potem je še rekel, da je »lahko oponirati in da oponira lahko vsak bedak«. Srbski zemljoradniški poslanec mu je na to odvrnil: »Sedem let si bil tvoj vodja bedakov!« — Tako je! Radič je sedem let oponiral in še kako, sedaj pa pravi, da lahko oponira vsak bedak. Radič je odvrnil vsako logiko in preročilo tudi Pašiča, češ, da je bilo njegovo nasilje proti seljaškemu hrvatskemu pokretu grandiozna stvar. Pašič je imel prav, ko je »varoval državo« pred Radičem in hrvatskim pokretu. Pa naj bo tako, kakor Radič pravi. A kako se to strinja z njegovo drugo izjavo v istem govoru, da ni nikdar delal proti državi in proti kralju. To je prekrasno! Radič ni delal proti državi, Pašič ga je pa le preganjal in »branil pred njim državo.« Če je Pašič pred Radičem branil državo pomeni, da je Radič državo napadal. Če pa Radič ni napadal države in ga je Pašič kljub temu preganjal, pomeni to, da ga ni preganjal radi »čuvanja države«, ampak drugače. — Tako govorjenje pač prehaja v področje humoristike in ni čuda, da je neki beograjski list prinesel sledečo kriticaturo: V svojem ministrstvu opazi minister Radič miš in vpraša: »Odkod pa ti?« — »Od tam, kakor ti« — odgovori miš — »iz luknje.« — tgr

Napad na železno industrijo. Vlada hoče uvesti visoko uvozno carino na surovo železo. Na sejo odseka finančnega odbora je prišel general Kalafatovič, ki je z znanim načelnikom Savičem sodeloval pri sestavi carinske tarife. Seja je bila najprej tajna in general je razlagal vojaško stališče in vojni-obrambne zadeve, ki naj bi zahtevale carino na uvoz železa. Vlada hoče carine treh zlatih dinarjev za surovo železo, akoravno je jasno, kaj bi to pomenilo n. pr. za tovarno na Jesenicah in za okroglo 2000 tam zaposlenih delavcev. Poslanca Lorkovič in Pušenjak sta se ponovno zavzela za to, da se uvozna carina na železo ukine. Naš narodni poslanec Vlado Pušenjak je tudi ugotavljal, da so razni vladni govorniki in zastopniki vlade v debati povdarjali, da dosedaj železarna v Varešu ni producirala dovolj za domače potrebe, da so produkti slabe kvalitete in da je treba ogromnega kapitala za povzdigo. Tega kapitala pa v dolednem času ne bo na razpolago. Načelnik ministristva Savič se ni ustopil proti družbi na Jesenicah, češ, da je večina akcij v rokah Nemcev in Italijanov. Vemo pa, je povdaril poslanec Pušenjak, da so povsod ustanavljali industrijo tuji ter je treba vse storiti, da pride tuj kapital k nam. Radi pogodbe z Avstrijo se je položaj železne industrije poslabšal. Bati se je, da bo vsled carine na surovo železo železna industrija propadla, kar bi pomenilo, da izgubi Vareš edine odjemalce svojih produktov. Zahteva, da se uvozna carina ukine. Ministrski svet pa lahko, ako bi se Vareš tako povzdignil, da bi kvalitativno in kvantitativno odgovarjal zahtevam železne industrije, v smislu določb carinskega zakona uvede carino na surovo železo. — Vladna večina je kljub temu glasovala za to carino, ki bo tudi za kmete hud udarec, če pride tudi skozi plenum finančnega odbora in se uvede. —tgr.

Po svetu.

Odmev grško-bolgarskega konfliktata. Tajništvo Zveze narodov je objavilo poročilo anknetne komisije, ki je preiskovala grško-bolgarski obmejni spor. Poročilo komisije odobrava v polni meri bolgarsko postopanje ter obtožuje grško vlado, ki je nasilno prekršila mejo, prestopka proti pravilom Zveze narodov. Komisija odbija radi tega vse zahteve Grkov po odškodnini, razen odškodnine za ubitega kapetana, pač pa prizna bolgariji pravo na polno odškodnino, katero mora plačati Grčija. Komisija je zahtevala 20 milijonov levov za povrnitev škode, povzročene bolgarskim državljanom na imovini in 10 milijonov levov za 12 mrtvih in 19 ranjenih. Skupno mora Grčija Bolgariji plačati 41 tisoč funtov šterlingov. Poročilo komisije dalje govori o notranjih razmerah obeh držav ter o obmejnih sporih, o komitih in njihovih akcijah ter o delovanju makedonskega odbora. Poročilo bo predloženo svetu Zveze narodov.

Mussolinijev režim in resnica znanosti. Eden od redkih objektivnih prijateljev Jugoslavije v Italiji, Gaetano Salvemini, pisatelj in profesor univerze v Firenci, zapušča svoje mesto, ker mu je, kakor sam pravi, nemogoče, pod fašističnim režimom razlagati znanstveno resnico. Znani učenjak je radi svoje objektivnosti že mnogo pretrpel pod fašističnim režimom in je bil celo že zaprt. Tako izgleda svoboda nauka in znanosti v sedanji Italiji, v kateri je — kakor je zadnjič celo Radič pravil — Mussolini »organiziral vse pozitivne sile.« —tgr.

Sestava uradniške vlade na Češkem. Nobenemu češkemu politiku se dosedaj ni posrečilo sestaviti nove vlade vsled nepremagljivih ovir, ki so nastale med posameznimi strankami, pred vsem ekstremnimi svobodomiselnici in čeho slovaško ljudsko stranko. Predsednik države Masaryk se je sedaj odločil za uradniško vlado ter poveril s sestavo nove vlade višjega administrativnega uradnika dr. Černyja. Minister zunanjih zadev ostane še nadalje dr. Beneš.

Nemčija in Liga narodov. Po vesteh iz Zeneve se bo seja sveta Lige narodov, ki bo razpravljala o pristopu Nemčije, vršila v Madridu. Ni še pa znano, ali bo o vprašanju sprejema Nemčije v Ligo razpravljala izredna generalna skupščina sveta Lige, ali pa se bo to vprašanje odgodilo do rednega zasedanja Lige narodov. —tgr.

Tajna pogodba med Grčijo in Anglijo. Med Anglijo in Grčijo je sklenjena tajna pogodba, na podlagi katere je postala Anglija neomejen gospodar v Sredozemskem morju. Grčija prepušča namreč po pogodbi Angliji nadzorstvo nad svojo vojno mornarico ter dovoljuje angleški mornarici uporabljati grške morske luke kot baze za vojne operacije v slučaju kake vojne. Italijansko časopisje je prvo prineslo odkritje cimenjene velevezne pogodbe, ki bi morala po določilih ostati strogo tajna. Italijansko časopisje sedaj ostro napada Anglijo, češ, da je njena zveza z Grčijo pred vsem napenjena proti Italiji.

Irsko vprašanje. Ob času, ko so v Londonu podpisali velevažen mirovni dogovor, so začele prihajati iz Anglije vesti, ki pričajo, da je v sami Angliji mir na prece slabih nogah. Obstaja namreč nevarnost, da propade pogodba, katero je angleška vlada leta 1921 sklenila s predstavniki Irske. Po tej pogodbi je postala svobodna država Irska dominion, enak drugim dominionom britanskega kraljestva, odnošaji med parlamentom in britansko kraljevske vlado pa enaki odnošajem Kanade. Pod vlado Svobodne Irske pa po tej pogodbi ne spada severni del otoka, to je grofija Ulster, v kateri stanujejo večinoma protestanti angleškega pokolenja. Določilo se je tudi, da bo komisija treh članov, od katerih zastopa eden Irsko, drugi Ulster, tretji pa Anglijo, ugotovila mejo med severnim delom Irske in ostalim delom po željah prebivalstva in po gospodarskih razmerah. Provisorijno je veljala meja od leta 1920. Po tej meji je Ulster imel tri grofije, ostalo mu jih je pa šest in to stanje je ostalo skozi štiri leta, dokler ni posebna komisija priznala Ulsteru tri grofije nazaj, katerih pa Irski niso hoteli izročiti. Irski se sklicujejo na volitve leta 1921, ko je

večina prebivalstva iz treh grofij, ki jih Ulster v celoti zahteva za sebe, oddala glasove za skupnost s Svobodno Irsko. Pri celem sporu je dobro edino to, da londonska vlada veliko mirnejše gleda na spor kot predstavniki Ulsterja in da hoče v Ulsteru posredovati za mirno in kompromisno rešitev spora z Irsko. —tgr.

Nova španska vlada. Primo de Rivera je podal ostavko direktorija ter setavil nato redno vlado, v kateri je zadržal sebi predsedništvo; ostali ministri so: podpredsednik vlade in notranji minister Amado Martinez, justica Saccoporto, finance in prosveto Callejo, javna dela in socialna politika Aunus, mornarica admiral Cornejo, vojno ministrstvo vojvoda Tetuanski in zunanje zadeve Jaguaz.

Dr. Korošec na okrajnem zboru SLS v Ptuj.

Včeraj, 6. decembra se je vršil v Ptuj polnoštevni obisk okrajni zbor delegatov SLS ptujskega in ormoškega okraja. Dr. Korošec je na zboru med napeto pozornostjo razvijal te-le misli: Nekdaj je narod bil organiziran po stanovih, danes po strankah. Med današnjimi strankami se nekatere izjavljajo kot izrazito stanovske ali razredne stranke, delavske in kmetijske. Toda i delavske stranke nimajo v svojih vrstah le delavcev; i kmetijske stranke ne samih kmetov. Izrazito stanovske ali razredne stranke se protivijo socialnemu življenju, ki zahteva izjemno sodelovanje vseh stanov. Zato je pravilno stališče SLS, ki je ljudska stranka, stranka ljudstva, po naravi sestojeca iz vseh stanov. SLS hoče biti za vse stanovce: kmetijski, delavski, obrtni. SLS se pri tem dobro zaveda, da je kmetijski stan v državi najštevilnejši, zato je njen program nele kmetijski stan ohraniti, ampak ga jačiti moralno in gospodarsko, ker iz kmetijskega stanu in iz kmetijskih družin izvira življenje in notranja moč naroda. Zato SLS polaga toliko važnost na kmetisko prosveto in kmetisko združništvo. A kmetje ne smejo pozabiti, da žive v njegovi sredi slovenski delavci in v njegovi družini poslji, ki so mu bratje! Zato z veseljem pozdravljajo prvi korak, storjen za potrebno stanovsko zastopstvo delavstva: delavsko zbornico, koje volitve se v kratkem vrše. Kmetijski gospodarji bodo storili vse, kar morejo, da pripomogajo pri volitvah v delavsko zbornico krščanskemu socializmu do zmage. Želimo samo, da tudi kmetijski stan kmalu dobi stanovsko zastopstvo v kmetijski zbornici. Tudi potrebo in veliko važnost izobraženih stanov slovenskega uradništva, učiteljstva itd. povdarjamo! Samo svoji visoki izobrazbi se ima slovenski narod zahvaliti, da more vzdržati težke boje za svoj obstoj in le izobrazba, s katero se slovensko ljudstvo odlikuje pred hrvatskim in srbskim nas štiti danes še pred hušjim tlačanstvom in batinami! Slovenski narod hoče imeti v svoji sredi svojo lastno slovensko inteligenco, slovenske uradnike, ki bolj razumejo njegov položaj, slovenske profesorje, slovenske zdravnike! Zato se bo z vso silo postavil v bran za svoje slovensko vseučilišče, ki mu izobrazja in vzgaja njegove lastne slovenske sinove za uradnike. Ako se okrne slovensko vseučilišče, v enem desetletju izumre na slovenskih tleh slovenska inteligenca, na njeno mesto pa pridejo uradniki, ki niso slovenske krvi in teženj slovenskega ljudstva ne bodo umevali. — Govoreč dalje o naši državni politiki je dr. Korošec povdarjal: Naša gospodarska politika je slaba, ker povsod, do najmanjših gospodarskih zadev komandira centralistični absolutizem, ki hoče urediti gospodarstvo, ne kakor zahtevajo življenjske in gospodarske potrebe in narodni gospodarski razvoj, ampak po svojih domislicah — pri zeleni mizi. Zato naše gospodarstvo hira in to tembolj, ker sedanji vladi načeljuje moz, ki sedanjemu času in potrebam ne more biti več kos. Absolutizem prodira v naše šole in proglašja otroke za last države. Če govorimo o šoli, moramo enkrat označiti tudi svoje stališče napram organizacijam v šoli (Sokol, Orel itd.). Naše stališče je: Otrok ljudske šole živi v svoji družini; zato ne

Novi ministri so dne 4. t. m. prisegli ter nastopili svoja mesta.

Ruski vojni komisar. Sedanji šef ruske armade Klem. E. Vorošilov je dolga leta delal kot kovinski delavec po raznih tovarnah stare Rusije. Od časa do časa so ga tudi preganjali in zapirali, ker je stal v prvi vrsti delavskega pokreta. Za novo Rusijo je pa postal posebno zaslužen v dobi protirevolucije, ko je uspešno organiziral in vodil sovjetske vojne oddelke proti Denikinu. Po porazu belih gardistov je Vorošilov ostal v armadi, strokovno in znanstveno se je temeljito izobrazil in je bil zadnji čas pred izvolitvijo za Frunzejevega naslednika vrhovni poveljnik 3. sovjetskega armadnega zbora. Star je 44 let. —tgr.

dirajmo v družinsko svetišče in ne trgajmo z organizacijami otroka iz naročja materinega in objema očlovega. Dokler pa nasprotniki silijo otroke ljudske šole v svoje organizacije, dotlej nam je naša organizacija le obramba, da otroke krščanskih starišev obranimo kvarnih vplivov nasprotnikov. Drugače je glede dijakov srednjih šol: tam so dijaki že iztrgani iz domače družine, zato jim je treba oskrbeti nadomestilo v krščanskih organizacijah, sicer zaidejo v nasprotno organizacijo, ki jih odtujujejo domači družini in narodu. — Tudi narodom v državi absolutizem noče dati svobode, daši je avtonomija narodov naravna zahteva. In Cerkvi noče absolutizem puščati svobodnega razmaha njenem duhovnem področju. In vendar je Cerkev na svojem duhovnem pozorišču ravno tako najvišja gospodarica kakor država na svojem polju, ki skrbi za častni blagor državljanov. So stvari, kjer se obe oblasti dotikate ali morda križate; tam pa naj medsebojna pogodba konkordat, uredi skupna vprašanja. Obžalovati moramo zadnje dogodke v zadevi zavoda sv. Jeronima. Nadalje je dr. Korošec označil trenutni politični položaj, ki je vsled nesposobnosti Radičeve in neresne vloge Radiča za dalje časa nevdzdržljiv! SLS pa bo nadaljevala svoj boj s svojim krščansko socialnim programom: vera v celem življenju, slovenska narodnost, politična svoboda in vsakdanji kruh vsem stanovom!

Nato je domači poslanec g. Vesnjak poročal o našem državnem gospodarstvu, tajnik Krajnc pa podal organizacijska navodila. Slednjič je bil izvoljen okrajni odbor SLS in so bile z navdušenjem sprejete naslednje resolucije:

I.

Zaupniki sa shodu v Ptuj iz ptujskega in ormoškega okraja izrekajo Jugoslovanskemu klubu in njegovemu načelniku svoje popolno zaupanje in zahvalo. Izjavljajo, da hočejo trdno vztrajati na stališču SLS za uresničenje njegove gospodarske, kulturne in socialnega programa na krščanskem temelju.

II.

Za izobrazbo slov. ljudstva zahtevajo, da se nam ohrani popolno slovensko vseučilišče v Ljubljani. V ljudskih šolah odločuj volja staršev in davkoplačevalcev in vzgoja in izobrazba naj se vrši v krščanskem duhu, zato posebej odločno obsojajo vsako omejevanje veronauka v mestanskih šolah in učiteljskih; obsojajo ukinitve učiteljske v Mariboru in Ljubljani.

III.

Povdarjajo, da je slovenski davkoplačevalec preobložen. Preveliko obdavčenje uničuje na Slovenskem vse gospodarske stanovce zato zahtevajo davčno razbremenitev, posebej še pri osebnih dohodkih.

IV.

Izražajo svojim katoliškim škofom kot vrhovnim dušnim pastirjem največje spoštovanje in izjavljamo, da bomo kot verniki vztrajno branili pravice naše katoliške Cerkve.

na dinarske, kako zasebno pomoč. Za to ne obstoja niti budžetska možnost.

Shod SLS v št. Petru niže Maribora. V nedeljo, dne 6. t. m., po rani maši je zborovala krajevna organizacija SLS pri št. Petru. Govoril je poslanec Franjo Zebot, ki je podal izbrano poročilo o sedanjem položaju. Radičevci pomagajo sedaj nam Slovincem namagati nemorne davke, skupno s Pašičevimi velesrbskimi centralisti nastopajo proti katolištvu in Slovincem. A mi ne klonemo glave! Zborovalci so izrekli svojemu poslancu in celemu Jugoslovanskemu klubu popolno zaupanje. Po zborovanju se je vršila seja zaupnikov.

Pri Gornji Sv. Kungoti ima tamošnja krajevna organizacija SLS jutri, 8. decembra občni zbor, na katerem govori poslanec Zelc. Shoda se udeležijo tudi semišljeniki iz Sv. Jurja in Svečine.

Izvanredna divjačina. Iz lovskih krogov se nam poroča, da se nahajajo na lastnem lovišču gospoda Ivana Ferko, veleposestnika v Kamnici in pri Sv. Križu divje svinje. Po izjavi tamošnjega loškega paznika, kateri je svinje zasledoval, je posebno era iz anredno velika in po njegovem mnenju teža do 200 kg. Od tod se je ta divjačina zašla semkaj, ram ni znare, ali tamošnji velikanski gozdovi, kjer ima primerna skrivališča, so jo bržkore semkaj izvabili. Vršilo se je že več lovov, ali dosedaj brezuspešno, upamo pa, da se bo lovem g. Ferko-ta v kratkem posrečilo, se polastiti teh izvanrednih gostov. Občim častitam gosp. Ferko-tu, ki je lahko porosen na to, da se ravno v njegovem lovišču najde takšna izvanredna divjačina.

Proračun okrajnega zastopa. Proračun mariborskega okrajnega zastopa je razgrnjen od 4. t. m. do 17. t. m. javno na vpogled v pisarni okrajnega zastopa v Mariboru; Koroška cesta 26-II. Morebitne pripombe k proračunu je vložiti v teku zgoraj navedenega časa.

Iz Slovenije.

Državnim starim vpokojencem na znanje. Gospod narodni poslanec Franjo Zebot je prejel na svojo interpelacijo od gospoda finančnega ministra z dne 23. novembra t. l. št. 5995, sledeci odgovor: Predsedništvo narodne skupščine mi je dostavilo s pismom od 21. oktobra t. l. št. 3585 prepis Vašega vprašanja od 20. oktobra 1925, s katerim prosite za pismeni odgovor: ako mi je znana neznosna beda starih penzionistov v Sloveniji, ako hočem podvzeti vse potrebno, da se prevedejo kronске penzije v dinarske, in končno ako hočem dati — dokler se to vprašanje ne reši — starim penzionistom zakonskim potom kako pomoč. Na podlagi člena 70 poslovnika za narodno skupščino imam čast odgovoriti na Vaše vprašanje kot sledi: Izoznam težke materijelne razmere, v katerih se nahajajo oni stari penzionisti ne samo v Sloveniji, nego v vseh krajih, kateri dobivajo še kronске penzije po prejšnjih avstro-ogrskih zakonih in za katere tvorijo penzije edini dohodek za življenje. Jaz vidim potrebo, da se popravi čimprej materijelno stanje teh penzionistov, da se njih penzije prevedejo v penzije v dinarjih. Taka prevedba se izvrši lahko samo na podlagi posebnega odloka zakonodajnim potom. Odredil sem že, da se zbira za predlog takega odloka potrebne statistične in finančne podatke. Te podatke sem že prejel in izvršen je načrt zakona, katerega sedaj proučavam. V zvezi s tem sem že na 16. seji skupščine o priliki vprašanja in predloga g. narodnega poslanca dr. Alberta Razala v istem predmetu izjavil v imenu kraljevske vlade, da prejmem nujnost za ta predlog. O uvedbah in zakonu o podatkih glede druginje drž. penzionistov so je vedno vodil račun o izvanrednem stanju teh penzionistov. Na ta način je to stanje, koliko so to razmere dopuščale, popravljal. Nimam zakonsko možnost, da odobrim tem penzionistom pri nujnih zakonskih dodatkih za druginjo, do prevedenja njih kronskih penzij

Ako piješ „BUDDHA“ čaj, vžijaš že na zemlji raj!

Dnevne novice.

Železniški program za leto 1926. Iz izjav, ki jih je prometni minister Radojevič v zadnjem času dal javnosti, se vidi železniški program za leto 1926. Načrti prometnega ministra pomenijo v vsakem oziru največje zapostavljanje prečanskih krajev. Predvsem se bo v Srbiji zgradila ozkotirna proga Beograd—Obrenovac v dolžini 32 km. Ta proga bo vezala Beograd z jadranskimi pristanišči, v prvi vrsti z Metkovićem, potem pa z Gružom in Zeleniko. V zvezi s to progjo je Ivan-planiski tunel, brez katerega ni mogoče misliti povečanega prometa. Potem predvideva ta načrt Prokoplje—Merdare progjo 20 km in pomeni nadaljevanje zgradbe pred vojno zasnovane transbalkanske proge. To bi bila rešitev zveze Beograd z Boko Kotorsko, Črnogoro in Metohijo. Ta proga je en del velikega jadranskega železniškega sistema. Bolj lokalnega značaja bi bila 55 km dolga proga Aleksinac—Sokobanja. Ozkotirna proga Trebinje—Nikšić, dolga 100 km, bi vezala zapadni del Črnogode z morjem. Za dovršitev proge Štip—Kočane, dolge 50 km, so že predvideni krediti in s to progjo se podaljšuje načrt strateške železnice Veles—Štip. V prečanskih krajih misli izvršiti vlada zvezo Bakra in Kraljevice z glavno progjo ter zgraditi zvezo Krapina—Rogatec, ker bi za vsak slučaj znašalo dolžino 12 km. Predviden je tudi železniški spoj s Senjo. Razen tega ne namerava vlada nobenega zboljšanja prometa v prečanskih krajih in celo unska proga, to je direktna zveza med Mostarjem in Splitom, bi izostala. Še pod Avstrijo so bili načrti zveze Novega Bihaca in Knina, Sarajeva in Splita, po vojni se je izdelal načrt za unsko železnico, obstojijo pa tudi predlogi za zvezo med Mostarjem, Imotskim in Splitom ter med Beogradom, Sarajevom in Splitom, ki so pa popolnoma pozabljeni. Po proračunu niso kreditirani niti stroški za traširanje novih prog. —trg.

Generali med seboj. Divizijskemu generalu v Osijeku Mitroviču so, kakor že znano, napravili sodnijski proces in so ga tudi obsodili na 40 dni zapore, ker je dolgo časa uporabljal vojaške in menda tudi erarično blago za svoje zasebne potrebe. Ta proces ima že sedaj precej odmeva in obenem se tudi razkrivajo ne ravno najboljše razmere v visokih vojaških krogih. Poslanec dr. Andelinovič je stavil vojnemu ministru vprašanje, če mu je znano, da so se po tem procesu začele razkrivati stvari, ki bi morale ostati v najožjem krogu. Poslanec pravi, da kroži v javnosti neko pismo, katero je neki general, podrejen Mitroviču, pisal vojnemu ministru. V pismu se skuša obsojenega generala še bolj očrniti, češ, da je prijateljski občeval s hrvatskih krogih, in poslanec vprašuje sedaj vojnega ministra, zakaj ni pisca poklical na odgovornost in zakaj mu ni razložil, da je naša vojska v enaki meri srbska, hrvatska in slovenska, in da je imel general Mitrovič kot komendant celo dolžnost privatno prijazno občevali z vsemi lojalnimi meščani ne glede na njih plemensko pripadnost. Poslanec zahteva končno od vojnega ministra, naj prepreči javne spore med častništvom in naj vsem svojim podrejenim zaboji, da je vojska najmočnejši svet edinstva in plemenske enakopravnosti. Poslančev vprašanje izhaja gotovo iz najboljšega namena, gotovo je pa, da bo težko preprečiti tekmovalstvo in razne spore med generali, katerih je veliko preveč in od katerih so mnogi že od nekdaj navajeni iznašati te spore v javnost ter se posluževati tudi političnih sredstev. To bi se veliko lažje preprečilo, če bi jih bilo manj in je na zboljšanje prav težko misliti, ko so jih ravno sedaj zopet 63 novih imenovali. O ščitu plemenske enakopravnosti se tudi prav lepo sliši, a ni v skladu z dejstvom, da v vojski ni nobenega hrvatskega ali slovenskega generala, polkovnika samo še par. —trg.

Radič pometa po Medjimurju. Znano dejstvo je bilo, da je nameščal Pribečević v čisto hrvatsko Medjimurje svoje ljudi. Medjimurje je bilo Pribečevićeva kula. Koj po izgonu Pribečevića iz vlade se je začelo čiščenje Medjimurja od sam. demokratov. Sedaj so nagnani iz Medjimurja vsi poljudemokratski višji uradniki, šolski nadzorniki in učitelji. Posebno se je oddahnilo hrvatsko učiteljsko v Medjimurju, ki je trpelo nepopisna preganjanja od strani Pribečevićevih srezkih predstojnikov in šolskih nadzornikov.

Razkrinkani požigalci. Zagrebske zavarovalnice so zadnje čase mnogo trpele vsled visokih zavarovalnih premij, katere so morale izplačati vsled pogostih požarov, kojih vzrok je bil zelo sumljiv. Tako sta zadnje čase bila v okolici Banove Jaruge dva požara, pri katerih orožništvo ni moglo izslediti vzroka, kako je ogenj nastal in zavarovalnica je morala izplačati visoke premije. Zavarovalnica je poslala zato na kraj požarov dva zagrebska detektiva, ki sta svojo nalogo zelo spretno rešila in kmalu ugotovila vzrok požara. V tem kraju je zgorelo skladišče trgovca Eisingerja, katero je bilo zavarovano za 300 tisoč dinarjev in hiša nekoga Blumenthala, istotako visoko zavarovana. Detektivi so ugotovili, da sta oba pogorele objekte sama sežgala. Vse vrednostne predmete sta spravila na varno, polila poslopje s petrolejem ter odpotovala v Zagreb. Ogenj je podtaknil proti dobri nagradi minar Stjepan Možković. Tako sta bva oba požigalca razkrinkana in mesto zavarovalnine bojeta dobila zapor.

Dnevne nesreče na železnici. Zadnje čase prihajajo dnevno poročila o številnih nesrečah na naših železnicah. Pretekli petek beleži kronika zopet dve nesreči, od katerih je ena precej težja. Na postaji Zajčar v Srbiji sta trčila dva osebna vlaka. Obe lokomotivi sta bili težko poškodovani, več potnikov je pa bilo lahko ranjenih. Težja je bila nesreča v Bosni na železnici med Ribnico in Stipom in Hanom. Ko je vlak vozil mimo 33 kilometra, se je podrla

visoko na bregu ogromno drevo ter padlo ravno na lokomotivo. Vlak je skočil s tira in trije vagoni so se razbili. Ubilih je bilo deloma od drevesa, deloma pri iztirjenju pet oseb, mnogo pa je težko ranjenih.

Sedež banatskega grško-katoliškega škofa se prenese v Bečkerek. Zadnjo soboto se je zbrala grško-katoliška srenja v Bečkereku in sklenila, da se prenese sedež grško-katoliškega škofa za Banat iz Kikinde v Bečkerek. Grško-katoliški škof Letić bo dobil v stanovanjske svrhe ono hišo na Glavnem trgu v Bečkereku, katero je uporabljal dosedaj demokratiški klub.

Razbojnik, ki je pobegnil 10 orožnikom. Te dni se je vršil v bližini Užice v Srbiji hud boj med 10 orožniki in zloglasnim razbojnikom Anišcem. Boj se je vršil okrog majhne hišice čuvaja samostana Ljubuški, v kateri je bil Anišič skrit. Orožniki so hišico obkolili ter streljali na skritega razbojnika, ki je nenadoma vrgel med oblegovalce bombo, ki je nega orožnika ubila, dva pa ranila. Nastalo zmedo je Anišič hitro porabil ter neopaženo pobegnil. Na glavo razbojnika je razpisana nagrada 25 tisoč dinarjev. Bil je svojčas že obsojen na 20 let ječe in je sedel v Lepoglavi. Z nekim izmišljenim zločinom je pregovoril oblasti, da so ga poslale nazaj v Užice, kjer se mu je posrečilo pobegniti.

Oče poskušal zastrupiti lastnega otroka. V Čakovcu se je vršila te dni razprava proti Stefanu Kolaricu iz Pavlovca radi zločina umora lastnega otroka. Kolarica je tožilo državno pravdnništvo, ker je vliil v usta svojega nezakonskega otroka esenco, da bi se ga rešil, ker je moral zanj plačevati. Ko ga je vprašal sodnik, kdo ga je nagovoril k temu zločinu, se je začel izmotavati in se je zagovarjal, češ, da se je sestal v Čakovcu z nekim človekom, na katerega ime se več ne spominja; ta mu je svetoyal, naj spravi iz sveta nedolžnega otroka s pomočjo esence. Ob koncu svojega zagovora je še povdarjal, da se mu je zmešalo in on ni prav nič kriv. Mati otrokova je izjavila pred sodiščem, ako jo obtoženi Kolaric poroči, mu ona odpusti vse, sicer pa ga naj obsodi sodnik. Kolaric je molčal na to izjavo in se rajši pustil obsoditi na 2 in pol leta težke ječe, nego bi se poročil z Geto. Kolaričev otrok ni umrl, ker mu esenca ni prišla v grlo, ampak je ostala na ustecah in bradici.

Josip Lavtizar: V petih letih (1914—1919) okrog sveta. Med našimi knjigami, ki sem jih zadnje čase z veseljem bral, kakor so na primer Manzonijeva »Zaročnica« v lepem prevodu dr. Budalovem, dr. Preglejevi »Božji mejniki« in Jakličeva povest »V graščinskem jarmu« v Mohorjevi izdaji, bi prisodil častno mesto tui Lavtizarjevi knjigi »V petih letih okrog sveta«. Čudno in zelo značilno, da v naših listih, ki tako radi pobero vsako tujo, dostikrat slabo stvar — saj še v naših leposlovnih listih beremo ocene samih francoskih prevodov, kakor da Slovenci nič več ne pišejo! — O knjigi ni bilo skoraj vrstice. In vendar bodo naši fantje in možje o tudi čitatelje z največjo napetostjo spremljali Sodarjevega Francinja od doma v vojsko, v rusko jetništvo in od tam z Dolenjcem Bogoinom in Jeričem in s Stajercem narednikom Nedeljkom na njih begu iz Rusije skozi Sibirijsko, Mandžurijo, Kitajsko, Japonsko v Ameriko, na Špansko in čez Napolj v Trst in v domovino. Vse te daljne kraje, njih pisana ljudstva in njih pestro življenje nam je Lavti, žar, naš najljubši sedanjí potopisec, opisal tako mikavno in obenem nazorno, da bralec ne bo izlahka odložil knjige, preden je ne bo prebral do konca. Je prav, če prevajamo Jules Vernea, lahko, zabavno čtivo; a naš Lavtizar glede napetega pripovedovanja za Francozom prav nič ne zaostaja. In to je domače blago, zgodba naših ljudi, in bo gotovo vsakega zanimala vsaj tako, kakor zgodba kakim Francozov in Angležev. Zlasti društva bi naj knjigo za ložič vsakom narola. Dobijo jo pr. pisatelju g. župniku Josipu Lavtizarju, Rateče—Ilanica, Gorenjsko. — Ksaver Meško.

Boza (Avala). Maribor, dne 5. decembra 1925. Zürih zaključni: Beograd 9.17%, Paris 20.10, London 25.1, Newyork 518.25, Milano 20.90, Praga 15.37%, Wien 73, Budapest 0.00727, Berlin 123.60, Brüssel 23.50, Madrid 74.17%, Amsterdam 208.50, Varšava 70, 2.37, Sofja 37, Atena 6.90, Zagreb: devize: slobodni tečaj: Wien 7.96%, Trst 227., Lond-n 273.85 Newyork 56.45, Paris 220.50, Praga 167.55, Zürich 1089.25, Ratna št. 325 novac.

Iz Maribora.

LIKOF PRI GRADBI NOVE MESTNE HIŠE
v Frančiškanski ulici.

Zgradba je prišla srečno in pravočasno za Miklavža pod streho. O priliki izplačila običajnega likofa je na stavbi zaposleno delavstvo improviziralo malo slavlje, ki je dobilo z navzočnostjo gg. mestnega župana dr. Josipa Leskovarja, predsednika gradbenega odseka dr. Viktora Kaca, gradbenega nadsvetnika ing. A. Cerneta, gradbenega vodja višjega inšpektorja Fr. Mačile-ta ter stavbo izvršujočega podjetnika Ivana Živice, svečan značaj.

Zbrane gospode je iz visokega odra stavbe v imenu delavstva pozdravil židar g. Felicom Josip s sledečim kratkim, jedrnatim nagovorom:

»Velepoštovani gospod župan, velecerjeni navzoči! Dogradili smo Vam hišo čó strehe, okrasili jo v znak veselja, da smo naše delo brez vsake večje resreče končali. Pozno smo sicer začeli, komaj dobrih osem tednov, odkar se je začel kopati temelj in evo, hiša je sedaj pod streho. Da smo sploh mogli to delo napraviti, je Vaša zasluga, gospod župan, Vam gre naša hvala. Omilili ste s tem stanovanjsko hedo, nam pa dali zaslužek.

V tem trenutku, ki je za nas praznik, praznik našega dela, želimo, da bi obvaroval Večni to Lišo požara, vođe in potresa in da bi stala dolga stoletja, ter kličemo: Živeli g. župan dr. Leskovar, mariborski občinski svet, vodja mestnega gradbenega urada nadsvetnik ing. Cerre, vodja gradbe, gospod višji gradbeni inšpektor Franjo Mačile, stavbno podjetje Živice in vsi stavbeni delavci.

Nato je delavstvo navzočim gospodom pred vstopom na stavbo poklonilo lepe šopke.

Delavstvu se je za pozdrav zahvalil mestni župan g. dr. Josip Leskovar, ki je v svojem govoru izrazil svoje začudenje, da je bila stavba v tako izredno kratkem času spravljena pod streho, zahvalil se je vsem na stavbi zaposlenim za njih res nemali trud in povdaril, da bo le delo in zopet le delo rešilo razvoj Maribora in odpravilo bedo nezaposlenih in brezstanovanjskih. Obljubil je, da bo napel vse svoje moči za povzdigo stavbnega gibanja in da bo mestna občina takoj spomladi začela graditi nove stanovanjske hiše in takrat zopet poklicala delavstvo k nadaljevanju tako zelo potrebnega stavbnega dela.

Navzoči so si nato ogledali celo stavbo, ki obeta biti zelo lična. Istočasno pa tudi razne praktične naprave, znane slovenske stavbne tvrdke Ivan Živic, posebno pa originalno in izredno pripravno dvigalo, ki je v nemali meri omogočilo tako hitro izvršitev surove stavbe.

Na koncu slavlja je mestna občina izplačala delavcem primerne nagrade, odgovarjajoči dobi, v kateri so bili zaposleni.

— — —
Notar dr. Josip Barlé na zadnji poti. Zadnjo soboto se je vršil izpred lastne hiše v Cankarjevi ulici pogreb rajnega notarja g. dr. Barla. Obilna udeležba je pokazala, da je bil rajni priljubljen ter spoštovan v vseh mariborskih krogih. Glasbena matica mu je zapela pred hišo žalosti in ob grobu. Spremili so ga na zadnji poti poleg sorodnikov: veliki župan, mariborski župan ter zastopniki uradništva, vsi advokati, iz Maribora in veliko notarjev. Z blagopokojnim dr. Barlétom je legla prezgodaj v grob markantna osebnost, ki si je znala s svojo nepristranostjo, ljubeznjivostjo ter postrežljivostjo osvojiti v kratkem času srca vseh Mariborčanov.

Štefan Radič pride v Maribor. Kakor izvemo iz zanesljivega vira, se pripelje minister Štefan Radič prihodnjo soboto, dne 12. t. m., popoldne v Maribor. Zvečer bo govoril na velikem banketu, ki mu ga priredijo gg. dr. Faninger, dr. Ravnik in še nekateri drugi velikaši. V nedeljo, dne 13. t. m., dopoldne ob pol 10. uri, govori Radič na zborovanju v Narodnem domu. Radičevci dr. Faninger, Roman Bendić in dr. so zaprosili za Götzovo dvorano. Upraviteljstvo Götzove pivovarne pa ne da dvorane za nobeno politično zborovanje. Radičevci in radičali razvijajo veliko agitacijo za udeležbo. Naše smišljence pozvamo, da se pri tej komediji zadržijo popolnoma mirno.

Zaupniki in delegati okrajnih organizacij SLS vseh petero okrajev v Mariboru so dobili vabila za sejo danes zvečer. Tajništvo SLS za mesto Maribor prosi, da se vsi te seje sigurno udeležijo. Foročla poslanec Zebot.

Preiskava pri obmejnem policijskem komisarijatu na glavnem kolodvoru v Mariboru. Z ozirom na znane nerednosti, ki so se godile pri obmejnem policijskem komisarijatu, je naš poslanec Zebot poslal ministru Maksimoviču obširno interpelacijo, v kateri je zahteval, da se zadeva strogo preišče in krivci kaznujejo. Pred nekaj dnevi je dospel iz ministrstva inspektor Budimirovič, ki vrši že več dni predpreiskavo. Seveda še s to preiskavo zadeva ne bo končana, ker se bo o njej še govorilo v parlamentu.

Važno predavanje se vrši danes in v četrtek, ob 8. uri zvečer v društveni sobi. Pomen ustave in posebno naša ustava bo snov predavanja. Mislimo, da mora ta snov vsakega zaneti, zato pridite vsi, ki ste se za predavanja priglasili, vabljeni so pa tudi drugi smišljeniki!

Jutri na akademijo Dijaškega Orla, ki bo ob 5. uri popoldne v dvorani Zadrúžne gospodarske banke. Spored je jako zanimiv in pester. Cene vstopnic: sedeži po 15, 10 in 6 D, stojišča po 4 D. Fridite!

XV. redna seja mestnega občinskega sveta mariborskega se vrši v sredo, dne 9. decembra t. l. ob 17. uri v prostorih mestne posvetovalnice Dnevni red: 1. Poročila predsedstva. 2. Predlogi in vprašanja. 3. Poročila odsekov.

Umrli je v Počehovi dolgoletni pomožni cerkovnik v baziliki Matere milesti Franc Jager. Pogreb je bil danes popoldne. Naj počiva v miru!

Gostilno Černovšek na Aleksandrovi cesti blizu Lajtersberga je na dražbi kupil mesar g. Konrad Kirbiš skupno s svojim bratom Jožefom.

Prijatelji treznostnega gibanja se vabijo k občenemu zboru protialkoholnega društva »Sv. vojska« dne 9. t. m. ob 6. uri zvečer v čeladni »Študijske knjižnice« (prvo nad stropje v kazin). Na dnevnem redu je odborovo poročilo in volitev n. vega odbora.

Koncert čelstele godalnega kvarteta »Zika«. Malo je v Mariboru dobrih koncertov, pa je občinstvo pokazalo, da še teh malčštevilnih ni vredno. S kulturne strani je v četrtek, 3. decembra 1925 pokazala mariborska inteligenca svoje pravo lice. Človek bi skoro ugibal, ali je tako malo denarja ali zmisla, da ostane ob takih priukah, gledališče nezasedeno, pa mora le konstatirati, da so bile različne gestulne, kavarne in kina itd. itd. ravno tako dobro obiskane kot vedno. Ljudje pač nimajo smisla za umetnost in lažjejo svojo duševno povprečnost, pa težje, ča nimajo denarja, dočim ga v različnih lokalih razsipavajo. Logato so pa bili nagrajeni navzoči ta večer. Dobro izbrani program L. v. Beethoven: Kvartet, op. 18., št. 3. P. J. Čajkovskij: Kvartet v D-durju, op. 14. F. Liszta: Koncert za godalni kvartet, katerega so »Zikovci« izpeljali v vsch področjih in ocenkih s finessami in natančnostjo, je prevzel in navdušil občinstvo z aplavzom, da se ni prej umirilo, dočler niso odločed i gostje dali za nameček še dve skladbi. — Zeret je, da bi mariborsko gledališče preskrbelo še marsikak takšen večer in bi tedaj napravilo močno reklamo, da bi bilo gledališče napolnjeno.

— ja.
Društvo za varstvo in rejo živali v Mariboru, ki je prevzelo nasledstvo za bivšim »Tierschutzverein«-em, je na podlagi od pokrajinske uprave potrjenih pravil pričelo svoje delovanje. Meseca novembra je priredilo obro uspelo razstavo perutnine, kjer so razstavljalci malene vse peteline in kokši rjave štajerske pasme prodali gospodom iz

Karlovačke oblasti. Na občnem zboru dne 22. novembra je sklicatelj gospod Franc Pirnat poročal o dosedanjem poslovanju ter prečital pravila in razne druge dopise. Na to je bil izvoljen odbor, ki se je dne 27. novembra konstituiral tako-le: predsednik višji živinozdravnik g. Fr. Pirnat, podpredsednik odvetnik in posestnik g. dr. Rudolf Ravnik, tajnik nadučitelj v pok. g. Josip Mešiček, blagajnik trgovec in posestnik g. Jože Stumec; odborniki: ga. Ljudmila Pirnato, g. Ernest Birtič in g. Jože Stoka. Društvo ima predvsem namen, vzbujati milosrčnost in sočutje do živali, ter zabranjevati pretepanje, mučenje in sploh vsako zlorabo živali. Delovalo bo na to, da se živali, ki so ljudem koristne in potrebne, gojijo in umno oskrbujejo, ter da ž njimi ravna pravično in milosrčno, posebej bo še po svojih članih pazilo, da se ne lovijo in ne uničujejo koristne ptice, da se jim pozimi na primernih krajih uredi hranilišča in po potrebi nastavlja umetna vališča. Z ozirom na ta, tako v humanitarnem, kakor v narodno-gospodarskem pogledu važen pomen se nadeja odbor, da pristopi k društvu kar največ članov, bodisi rednih, bodisi podporni ali ustanovnih. Redni člani plačajo ob pristopu pol dinarja vpisnine in letno članarino najmanj 1 dinar, podporni člani plačajo letno poljubni znesek, ustanovni pa 50 D enkrat za vselej.

Državna borza dela v Mariboru. Od 29. novembra do 5. decembra je bilo pri tej borzi dela 92 prostih mest prijavljenih, 134 oseb je iskalo službe, v 65. slučajih je borza posredovala uspešno in 4 osebe so odpotovale; od 1. januarja do 5. decembra pa je bilo 6626 prostih mest prijavljenih, 9736 oseb je iskalo službe, v 2910 slučajih je borza posredovala uspešno in 628 oseb je odpotovalo.

Mestno kopališče bo v torek, 8. decembra radi praznika zaprto.

LISTEK.

Mali svet naših očetov

Roman treh delih. Spisal Antonio Fogazzaro.
Prevod iz italijanščine.

82

Najbolj borra je bila Francova sobica, za katero je plačeval sedem lir mesečno. Razen Padovanca, kateremu je prinašala vratarjeva sestra vodo v podstrešno sobico, ni imel nihče iz družbe nikake potrebe. In Padovanez bi se dobro pokoril za svojo vdano Margo, radi nagajivosti svojih tovarišev, če ne bi bil tak miroljuben filozof, kot je bil. Vsi so si sami snažili čevlje. Franco je bil najbolj pripraven in njega je zadelo, da je moral šivati gumbe svojim tovarišem, kadar se niso hoteli tako ponižati, da bi se zatekli k Padovancu in njegovi Margi, ki kateri je sicer včasih vdrla cela procesija in jih je sprejela z vzklikom: »O jaz, uboga ženska!« Videmčan je sicer imel ljubico, malo stvarco v prvi prodajalni trga Castella na oglu Pada. Toda bi je ljubosumen in ni dovolil, da bi komu šivala gumbe. Prijatelji so se zato maščevali ter so jo klicali »kraljica luk«, ker je predajala igrače in punčke. Bil je on edini v družbi, ki je imel obleko vedno v redu in ovratnico zavezano s pravo posebno spretnostjo. To je bila zasluga »kraljice luk«. Na hrano so hodili v neko gostilno Vanchiglie, ki so jo krstili »gostilna pri želočnih krčkih«, kjer so dobili za trideset lir na mesec kosilo in večerjo. Njihov luksuz je bila pijača bicier in, neka mešanica iz kave, mleka in čokolade, ki je veljala petnajst centesimov. Fili so to zjutraj, Penečani v kavarni Alfieri, ostali v kavarni Florio. Vsi, razen Franca. Franco se je odpovedal bicier in u in k temu spadajočemu kolačku, ki je veljal en krajcar. Tako je spravil skupaj toliko, da je šel v Lugano ter nesel igračko za Marijo. Pozimi so hodili na sprehod po hodnikih Pada, po hodnikih modrosti ob univerzitetni strani, ne pa po hodnikih neumnosti ob strani S. Francesca. Nato so sedeli v kavarni, kjer je eden izmed družbe, ki je bil na vrsti, naročil kavo, dočim so drugi brali časopise in spravljali sladkor. Enkrat na teden so šli namesto v kavarno v neko beznico v ulici Bertola, da so zadovoljili »služalnika palice«. Tu so pili najčistejši in najpristnejši Giankava.

V gledališče je hodil Videmčan, in po njegovi milosti je šel zastopati od časa do časa tudi kdo drugi. Vedno v kon edijo, kvečjemu v gledališče Rossini ali Gerbino. Za Franca je bilo to, da je moral iti mimo objav Kraljevega ali kakšnega drugega opernega gledališča, mnogo večja muka kot to, da si je moral snažiti čevlje ali večerjati jajčni kolač petih centimetrov v kvadratu, ki bi bil prav čeber za to, da bi se opazovale skozi njegova solrre pege. K sreči je poznal nekega C. iz Benetk, ki je bil tajnik v ministrstvu javnih del. Ta ga je predstavil družini nekega odličnega višjega vojnega zdravnika, tudi iz Feretk, ki je imel klavir, vabil zvečer nekaj prijateljev in jih pogoščal z izvrstno kavo, ki je bila v onih časih v Torinu nekaj izrednega. Kadar »sedem modrih« iz tega ali onega vzroka ni prebilo večera skupaj, je šel Franco v hišo C. na Piazza Milano, kjer je igral klavir, se razgovarjal z gospodičami o umetnosti, o politiki pa z gospo, ponosno benečansko patriotinjo, velikega razuma in autičnega duha, ki je juralo prestala vse težave in bridkosti prognanstva. Dajala je pogum svojemu možu, čigar prvi koraki so bili zelo težki in grenki. Zakaj ljubeznive, blage, častiljive in trde glave stroge uprave v Piemontu niso zahtevale od njega, ki je bil že zelo ugleden profesor na univerzi v Iečovi, nič drugega kot to, da naredi še enkrat izpit, če hoče postati vojni zdravnik.

Dopisovanje med Torinom in Orio ni kazalo resničnega stanja Francove in Luizine duše. Bilo je odkrito: srčno in iskreno, toda na obeh straneh je bilo mnogo pričrzkov in obzirnosti. Luiza je pričakovala, da bo Franco odgovoril na njeno pismo in se lotil glavnega predmeta. Ker ni nikdar omenil ne pisma, ne onega, kar je bilo med njima zadnjo noč, si je drznila neko namigovanje. Ni bila sprejeta. V resnici se je Franco večkrat pripravil pisati z namenom, da ovrže ideje svoje žene. Freden je začel pisati, se je čutil močnega, bil je prepričan, da bo z lahkoto našel zragovalne dokaze, če bo malo premislil. Prišli so mu tudi na pero, ki so ga zadovoljili. Toda potem, ko so bili napisani, je videl, da so nezadostni. Bil je začuden in žalosten radi tega, poskusil je znova, toda vedno z istim uspehom. In vendar je bila njegova žena v zmoti. O tem ni dvenil niti za trenutek. Torej mora biti kak način, da se ji to dokaže. Treba je premisliti. Kaj? Kako? Vprašal je za svet nekega duhovnika, pri katerem se je spovedal in alu rato, ko je prišel v Torin. Ta duhovnik, najhen, pohabljen starček, ognjevit in zelo učen, ga je povabil k sebi na dom v Piazza Paesana. Z navdušenjem je bil pripravljen, da mu pomaga, nasvetoval mu je celo vrsto knjig, nekaj naj jih bere on, nekaj raj jih pošlje svoji ženi. Bil je odločen orientalist in velik Somist. Občutil je zelo živo simpatijo za Franca ter mu pripisoval nrcgče večjo nadarjenost in izobrazbo kot jo je imel v resnici. In malo je manjkalo, da mu ni svetoval, naj se uči hebrejščine. Na vsak način pa je hotel, da bere sv. Tomaža. Celó tako daleč je šel, da mu je dal osnutek pisma za njegovo ženo z dokazi, ki naj jih sam razvije. Franco je bil takoj zaljubljen v tega navdušenega starčka, ki je bil tudi na zunan ročnem svetniku. Z velikim čenjem je začel brati sv. Tomaža, a ni dolgo zdržal. Zdelo se mu je, ko da se je vrnil v morje brez začetka in konca, kjer ne more dobiti nobene smeri. Skolastični način razpravljanja, ora enoličnost v obliki, dokazov za in proti, ona ledena latirščina, gosta globokih misli, na površju pa brezbarvna, vse to mu je v treh dneh strlo vso dobro voljo. Dokaze v osnutku pisma je samo deloma razumel. Dal si jih je razložiti, razumel jih je boljše, hotel je stopiti z njimi na bojišče, toda počutil se je oviranega kakor David v Savlovi opremi. Težili so ga, ni jih mogel uporabiti, zavečal se je, da niso njegova last in da tudi nikdar ne bodo. Ne, ni mogel stopiti pred svojo ženo z biletom in s talerjem profesorja G., zgrabiti teologično kopje ter se pokriti z metafizičnim ščitom. Spoznal je, da nimra nikakega daru za filozofiranje. Manjkal mu je za to organ za strogo, logično mišljenje. Ali pa je njegovo vroče srce, polno nežnosti in jeze, hotelo preveč govoriti za ali proti, kakoršno je bila pač njegovo čustvovanje. Ko je igral nekega večera pri C. ves trepetajoč in z žarečimi očmi Andante Beethovnov sonate op. 28, se je zgodilo, da je polelesno rekel: »Oh to, to, to!« Noben duhovnik, noben doktor, je mislil, ne more tako izraziti verskega čustva kakor Beethoven. Ko je igral, se položil vso svojo dušo v godbo. Želel je, da bi bil pri Luizi, ji igral ta božanski Andante ter se združil z njo v molitvi, v nepopisljivem zamaknjenju duha. Ni mu prišlo na misel, da bi Luiza, ki je sploh godbo mnogo manj občutila kakor on, preje razumela v Andantu holestno razdvojenost med svojo ljubeznijo in svojimi idejami.

(Dalje prihodnjič.)

Dobro ohranjen moški šivalni stroj znamke (Kaiser« se po ceni proda. Naslov v upravnistvu. 591

Res lepa in poceni božična darilase dobe

pri F. KNESER, urar, Maribor,
Aleksandrova cesta 27
poprej A. KIFFMANN, blizu gl. kolodvora.

Neizrabljene stanovan'ske prostore, prazne sobe za zakonce brez otrok, lokale išče stanovanjska-borza »Marstan«, Maribor, Rotovški trg 1. 588

Hišo s takojšnjo vselitvijo v mestu ali parku, malo ali nobene stranke, vrt, nepredrago, kupuje resen reflektant. Natlačne pismene ponudbe na: »Marstan«, gospodarski oddelek, Maribor, Rotovški trg 1. 589

Kavarna »Evropa«, čez cesto od kolodvora, dnevno koncert, vsi časopisi na razpolago, dobre pijače, postrežba točna. Se priporoča! — Za Jos. Cizela — Gabro Valjak. 519

V torek, 8 in v nedeljo 13 decembra

popoldne

velika božična razstava

v zalogi stekla in porcelana

GUSTAV BERNHARD MARIBOR.

Aleksandrova cesta 17.

Oglejte si izložbo pri urarju in dražulrju

Livrencu Sojec

Maribor, J. t. č. v. 8,

kjer do ite po t. v. r. n. i. s. k. i. c. n. i. v. s. a. r. i. n. r. n. a. d. i. l. a. z. a. B. u. ž. i. c. i. n. N. i. v. o. l. e. t. o.

Vsa popravila izvršujem točno in po primerni ceni.

Na ugodnejša posojila

sedaj po 10 do 12 odstotkov nudi »Mojmir«, registrovana kreditna in stavbena zadruga z o. z., Maribor, Rotovški trg. Sprejema tudi od nečlanov visoko obrestovane hranilne vloge, sedaj po 8 do 10 odstotkov. Za mladino in male hranitelje najmanjši vložek 10 dinarjev. 593

Za Božič

priporoča svojo zalogo v galanteriji, igračkah, gospodarskih in kuhinjskih posodah po zelo nizkih cenah

JOSIP MLINARIČ, MARIBOR, GLAVNI TRG ŠTEV. 17.

Pri nakupu od 100 din. 5% rabata.

Priporoča se

Tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

Za poljske križe

si mnogi želijo Kristusove podobe (korpuse). Da ustreže ljudem, jih je oskrbela Tiskarna sv. Cirila v Mariboru, kjer se dobijo po sledečih cenah: 65 cm veliki po 550 din., 75 cm veliki po 600 din., 80 cm veliki po 700 in 800 din., 90 cm veliki po 800 din., 100 cm veliki po 950 din. in po 1280 din., 120 cm veliki po 1700 din.

Stenski križi

z leseno porabo (korpuse) stanejo: Velikost 20 cm po 42 in 77 din., 25 cm po 55 in 90 din., 30 cm po 77 in 100 din., 35 cm po 96 in 115 din., 40 cm po 140 din.

Stenski križi

s kovinasto podobo stanejo v raznih velikostih po 4, 12, 18 in 24 din.

Stoječi križi

s kovinasto podobo stanejo v raznih velikostih in izpeljavah po 22, 24, 28, 30 in 36 din.

Izpeljava je zelo okusna in solidna ter se toplo priporoča, da si vsak, kdor križe potrebuje, iste kupi v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Vozni red

veljaven od 15. oktobra je izšel v Tiskarni sv. Cirila. Cena 1.50 D.